

ds

**dnevi
slovenske
informatike**

9. in 10. maj 2023

Kongresni center Bernardin, Portorož

30. konferenca Dnevi slovenske informatike
Soustvarjamo digitrajno Slovenijo

VLOGA SKRBNIKOV PODATKOV V PODATKOVNI EKONOMIJI Z VIDIKA EU ZAKONODAJE

Aleš Veršič (MDP), Mirjana Kljajić Borštnar (UM FOV)

10. 5. 2023

Uvod

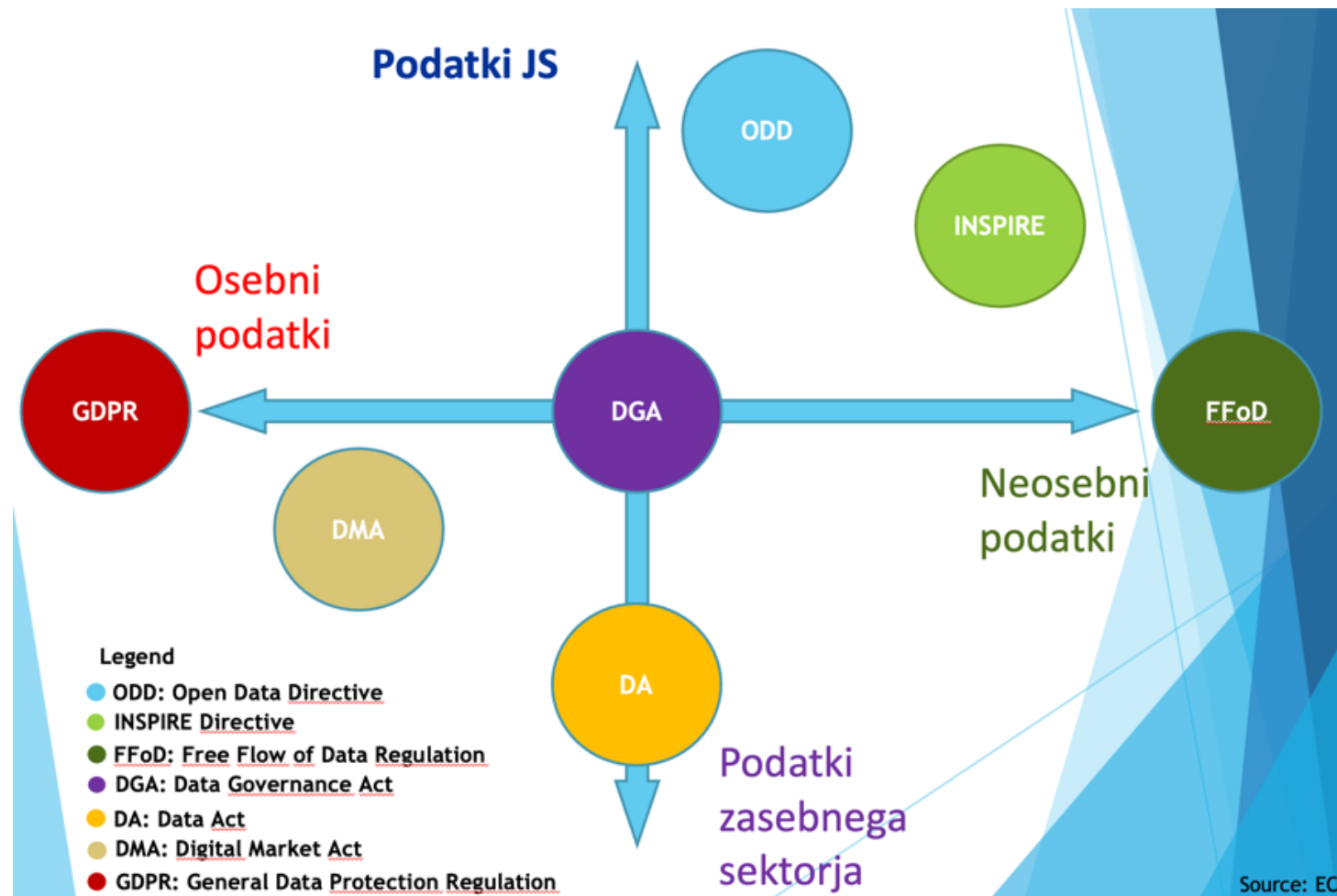
Prispevek naslavlja problematiko sodobnega upravljanja s podatki kot ključnega vira v podatkovnem gospodarstvu.

»Evropska strategija za podatke skupaj z Belo knjigo o umetni inteligenci tvori prvi steber Digitalne strategije Evropske unije. Njen cilj je zagotoviti enotni trg podatkov in razvoj podatkovnega gospodarstva, ki stremi k povečanemu razvoju izdelkov na podlagi podatkov in k povpraševanju po njih po vsem enotnem trgu«.

Skrbnik podatkov (Data Steward)

- Vloga skrbnika podatkov po definiciji GovLab pravi, da je skrbnik podatkov organizacijski vodja ali ekipa, pooblaščen, da s ponovno uporabo podatkov svoje organizacije ustvarja vrednost, ki ima širšo družbeno korist.
- Proaktivno se odziva na prepoznane priložnosti za medsektorsko sodelovanje na podlagi zahtev zunanjih deležnikov glede izboljšave dostopa do podatkov, vpogledov ali deljenja strokovnega znanja o podatkih, ki jih ima organizacija.
- Skrbniki podatkov so aktivni tako v javnem kot zasebnem sektorju ter spodbujajo zaupanje znotraj in zunaj svoje organizacije.
- OECD in MDP sta pripravila splošni opis, vloge skrbnika podatkov, ki je »edina kontaktna točka organizacije v zvezi z upravljanjem podatkov ter dostopom in skupno rabo podatkov«. Vloga podatkovnega skrbnika je svetovanje, promoviranje, izobraževanje, usmerjanje in podpiranje dobre podatkovne kulture in učinkovite rabe podatkov v organizaciji v skladu s cilji na organizacijski, sektorski, nacionalni, regionalni in mednarodni ravni.

Zakonodajni okvir podatkovne ekonomije

Opredelitev problema

- V OECD poročilu o digitalni upravi Slovenije za leto 2021 je bila opredeljena potreba po bolj strateškem vodstvu in zmogljivostih za spodbujanje pristopov, ki temeljijo na podatkih v javnem sektorju ter po dvigu ozaveščenosti in veščin med javnimi uslužbenci.
- Vlada Slovenije postavlja digitalizacijo družbe in digitalne javne storitve med visoke politične prioritete.
- Okrepiti upravljanje podatkov v javnem sektorju.
- Opredeliti namensko vlogo skrbnika podatkov (angl. Data Steward) znotraj vsakega ministrstva in vzpostaviti mrežo skrbnikov podatkov, ki bi jih združevala.
- Vloge skrbnika podatkov v javnem sektorju še ne poznamo in je tudi nimamo.

Izhodiščne predpostavke (in omejitve)

Da bi v slovenskem javnem sektorju razvili to vlogo je potrebno prvo opredeliti profil te vloge, pri čemer je potrebno tudi paziti, da se ta vloga ne prekriva z obstoječimi (DPO, osebe zadolžene za IJZ, ...), ter kaj niso naloge skrbnika podatkov.

Ustrezna strokovna znanja skrbnikov podatkov. Poznavanje podatkov njihove inštitucije, podatkovna pismenost, komunikacijske veščine, sposobnost razlage zapletenih tehničnih vprašanj nosilcem odločanja. Usmerjenost k reševanju problemov. Poznavanje koncepta sistema upravljanja baz podatkov, potopnih tehnologij, osnove informacijske varnosti. Razumevanje relevantne zakonodaje.

Vzpostavitev omrežja skrbnikov podatkov.

Glavni namen vloge skrbnika podatkov je podpirati ustvarjanje javne vrednosti in zaupanja. Vloga bi morala služiti javnemu interesu in zakonitim interesom drugih zainteresiranih strani.

V zvezi s tem vloga skrbnika podatkov prispeva k doseganju ciljev politik na nacionalni in EU ravni, vključno s tistimi v Slovenski digitalni agendi 2030 in ustreznih pravnih instrumentih in politikah EU.

V Sloveniji sta trenutno dve osebi (MDP in SURS), ki sta opravili usposabljanje za skrbnika podatkov na GovLab, ki deluje pod okriljem Tandon School of Engineering, NYU.

Glavne naloge skrbnika podatkov

- **Svetovanje odločevalcem o standardih in pogojih za dostop do podatkov in njihovo skupno rabo**, tako znotraj kot tudi zunaj organizacije ter zagotoviti strateško podporo javnim uslužbencem pri vprašanjih glede dostopa in deljenja podatkov.
- **Sodelovanje v internih in med-institucionalnimi mehanizmi usklajevanja**. Koordinira in sodeluje z ustreznimi deležniki za spodbujanje zaupanja vrednega dostopa do podatkov in skupne rabe, vključno z uradniki za varstvo podatkov, uradniki za informacijsko varnost in uradniki za odprte podatke ter vsemi drugimi vlogami, ki delujejo na povezanih področjih.
- **Nadzorovanje skladnosti s pravili, standardi in postopki upravljanja podatkov**. Usmerjanje javnih uslužbencev pri določanju pravil, standardov in postopkov upravljanja podatkov. Razvoj in spodbujanje uporabe mehanizmov spremljanja in vrednotenja, ki so pomembni za upravljanje podatkov, kot so podatkovne nadzorne plošče, katalogi in revizije.
- **Izobraževanje na način promoviranja kakovosti podatkov in zaupanja vredne uporabe podatkov** znotraj in zunaj organizacije. Proaktivno spodbujanje izmenjave podatkov z drugimi organizacijami. Ozaveščanje in izobraževanje o prednostih, tveganjih, priložnostih in izzivih za izboljššan dostop do podatkov in skupno rabo v organizaciji.

Zaključek

- **Vzpostavitev vloge skrbnika podatkov (Data Stewards) v JS in omrežja, ki jih bo združeval**
- **Razvoj sodobnega upravljanja s podatki kot ključnega vira v podatkovnem gospodarstvu**
- **Skozi izvajanje evropske strategije za podatke, zagotoviti enotni EU trg podatkov, kjer lahko skrbniki podatkov odigrajo ključno vlogo**
- **Skrbniki podatkov v zasebnem in javnem sektorju se bodo lažje pogovarjali in skupaj reševali družbene probleme in krepili zaupanje med ponudniki in uporabniki podatkov**
- **Skrbnik podatkov ni operativec, ampak izvajalec politik (policy)**

<http://www.widewalls.ch/artist/banksy/>